

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Kolek (štampelj) zneso vselej 30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 163.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljanje velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Gregor VII. in grofinja Matilda.

„Opombe“ Ultramontanus-a v 64. šte. „Slovenca“ so me napeljale pisati sledeče vrstice.

Akoravno je učenost mednarodna, ima vendar po razliki časa, naroda in vladajočih misel različni značaj.

Tako je brezdvombno, da današnja učenost je vse drugačna, kakor je bila učenost osemnajstega stoletja ali srednjega veka. In ravno tako je gotovo, da je učenost francoska ali angleška drugačna od nemške. Avstrijska učenost ima — tudi to se ne da tajiti — svojo naslombo, svoj temelj in svoj vir v nemški učenosti.

Na vsih oddelkih avstrijskih (in ogerskih) vseučilišč vlada nemška učenost, naj bo predavanje že nemško ali češko, ali poljsko, ali madjarsko. In to skoro še najbolj v zgodovinskih vedih. Naši učitelji in profesorji pridejo iz univerze napolnjeni z učenostjo nemških zgodovinarjev in prineso seboj lepo gradivo in marsiktere vednosti. A treba bi bilo, da bi se ti mladi učenjaki tudi opozorili na slabost nemškega zgodovinarstva, to je na: enostranost.

Merodajni nemški zgodovinarji (n. pr. Häusser, Droysen, Sybel, Ranke, Raumer in dr.) so enostranski v dvojnem obziru, ker stojijo na izključljivo nemško-narodnem (tako imenovanem „pruskem“) in na protestantskem stališču.

Zoper to enostranost sem že govoril 14. svečana 1855. leta v ljubljanskem zgodovinskem društvu.

Kjerkoli se toraj kako zgodovinsko vprašanje dotika narodnosti ali vere, tam je treba jako natančno paziti in poslušati tudi zgodovinarja nasprotne stranke. Kdo se ne spominja velikega literarnega boja o „kraljedvorskem

rokopisu“, v katerem se je ta enostranost očitno pokazala!

Prestopimo po tih splošnih opombah na svoj pravi predmet.

Vsak zgodovinar mora priznati, da je papež Gregor VII. v resnici velikanska zgodovinska prikazen. Najobširnejše in najbolj temeljito je popisal njegovo življenje in zgodovino njegovega véka A. f. Gfrörer, slavni zgodovinar in profesor zgodovinarstva na frajburški univerziteti. Rojen 3. marca 1803 je spisal veliko vrsto učenih in čislanih zgodovinskih knjig in zadnje in tudi najslavnejše delo „Papst Gregorius VII. und sein Zeitalter“ je dovršil 10. prosenca 1861. leta, 6. julija ravno tega leta pa je v Toplicah umrl. To obširno delo (7. knjig, ki obsegajo 5500 strani) ni zgolj životopis Gregorija VII., nego splošna zgodovina 8. do 11. veka, popisana na podlagi najboljših virov. V tej zgodovini je Gregor VII. središče vseh dogodeb, kakor je to v svojem času tudi v resnici bil. To delo je najpoglavitejše za tiste čase, je učeno, resnicoljubno in temeljito pisano, in vendar — kaj je storila nemška kritika? Ali je morda dokazala, da je delo pisano na podlagi neresničnih virov? Ali da Gfrörer ni strokovnjak in pravi zgodovinar? Ali da je zgodovinske vire popačil, napačno razumel, ali celo kaj si izmislil? Ne, vse to ne, kritika ni mogla ovreči Gfrörerjevega dela, zatoraj pa je molčala, vsaj največja kritična podvzetja so o njem molčala. To je sedaj sploh občna navada lažnjivega liberalizma, da zamolčuje, kar se ne vjema z njegovimi mislimi. Najimunitnejši kritični časnik „Literarisches Centralblatt“, kterega izdaja profesor Zaruke v Lipskem, je molčal o tako izvrstnem obširnem delu, akoravno govori skoro o vseh učenih knjigah, sem ter tje celo majhenih brošuricah. In drugi časopis, specialni

organ narodno-nemške protestantske stranke zgodovinarjev „Historische Zeitschrift“ (izdajatelj profesor pl. Sybel) je že v III. knjigi na 188 št. naznanil, da je 1. do 4. knjige Gfrörerjevega „Gregor VII.“ na svitlo prišlo, in je obljubil: „Bleibt einer eingehenden Besprechung vorbehalten.“ A do danes je izšlo 30 debelih knjig tega časnika, pa obljube svoje še ni spolnil. (Konec. prih.)

Avstrijsko cesarstvo.

Iz Ljubljane, 7. junija. „Zopercerkveni list“ ne more priti na beli dan brez gnoja in „stekljačarske“ gorjače zoper duhovstvo in klerikalce. V št. 127 nekako potuhnjeno „jamra“, kako so v Podkrajju ljudje cerkev zidali, pri kateri je boje „duhoven župana namestoval in po sveji glavi in v svoj prid delal“. — Škoda, da nam ni povedal, kako „v svoj prid?“ Je nemara kake tisuče pri tem „profitiral?“ Mladino psuje, kako je „zanemarjena, neizšolana, nevedna . . . otroci za tujcem letajo in kričijo kakor psi!“ In kdo je tega kriv? Zopet duhoven, ki „naj bi bolje pazil na svoje šolarje“ . . . najbrže bi moral vsakemu otroku povsod za petami biti, kaj ne? In „župan naj bi tudi za šolo kaj skrbel, ne le za cerkev, — če že bolj ne, vsaj toliko je potrebna tudi šola v 19. stoletju, kakor cerkev . . .“. — Take zveličavne nauke dajejo „narodovci“ nam v 19. stoletju. Ali čudno je; ti „narodovci“ so vendar tudi v šolo hodili, pa otroke poštenih Podkrajcev „s psi“ primerjajo, in oni tako „izšolani“, pa vendar v svojem „omikalnem“ listu tako grdo in nesramno za ljudmi kričijo, kakor ravno ta list za podkrajjskim duhovnom, županom in ondotnimi otroci. Ako podkrajjski otroci „za tujci letajo in kričijo, kakor psi“, in so zato graje vredni; s čim se bodo pa

Podlistek.

Statistični listek.

Železnice celega sveta in Jesenkov „Občni zemljopis“.

(Dalje.)

Razna dela, kopanje, zidanje, poslopja in stražnice veljajo okoli ene četrtinke vsega za

*) Jesenkov „Občni zemljopis“ je jako obširna knjiga, ki obsega 30 drobno tiskanih pol v veliki oktavi. Čitatelju ponuja to delo premnogo raznovrstnega gradiva iz zvezdoznanskega, prirodnoznankega in državoznankega zemljepisja, zlasti so pa kulturostatistični oddelki tako obširni, da zadostujejo vsakemu, ki potrebuje poduka v takih stvaréh. Primeroma jako cena knjiga se dobiva pri Klerru, Giontiniju, Lercherji in Tilla v Ljubljani, pri Siegelnu v Celoveci, pri Soharji in Paternolliu v Gorici, pri Tandlerji v Novem Mestu, pri Geigerju v Celji, pri Ferlinci v Mariboru, pri Blankéu v Ptujih — pa pri spisatelji in založniku samem v Tretu. — Vred.

železnico določenega kapitala, namreč 27°/_o; železnične šine in z vso drugo ropotijo, kolovrati (Drehscheibe) itd. veljajo okoli 36°/_o, to je, več ko tretjino vse za železnico določene istine. Za postaje ali kolodvore potrebujejo 4 do 4¹/₂^o/_o onega kapitala, nekaj manj pa za razno pohišje na kolodvorih, namreč 3 do 4¹/₂^o/_o. Primeroma veliko pa velja priprava za vožnjo (Francozje jo imenujejo „materiel roulant“): (težni vozovi?), vozovi za ljudi in blago, o kratkem, vse, kar je pri vožnji potrebno. Vse te naprave veljajo okoli 14 do 15°/_o za železnico določenega kapitala.

Stroškovi za razvlastitev, za kopanje in zidanje železnice, mostov itd., za šine železnice in pri njih potrebno pripravo stanejo skup čez 73 stotink za železnico določenega kapitala. Čim živahnejši je promet po železnici, tem več dobička mora nositi potrošeni kapital. Res da se šine in druge stvari prej zbrusijo in pokvarijo, če močno po njih vozijo, vendar se

ne brusijo in ne kvarijo v istej razmeri, kakor se voznja na njih množi. Kljubu vsem velikim stroškom za napravo in popravo, vendar niso pri železnicah stroškovi za ohranitev razmeroma z velikim dobičkom, ki ga prinašajo, nikdar tako veliki, kakor pri drugih, zidanih cestah. V obče pa pri železnicah kakor tudi pri vsakej cesti velja pravilo, da čem močnejše in boljše je železnica narejena, tem ugodnejše je razmerje stroškov za ohranitev in napravo železnice.

Iznajdbe zadnjih desetletij zmanjšale so dokaj stroške za ohranitev železnice. L. 1776 rabili so prve železne šine; iz vlitenga železa so rade popokale, zato so zdaj povsodi vlečene v rabi. Največe vrednosti pa je bila Bessemerjeva, s primeroma malimi stroški napraviti veliko množino jekla (po njem imenuje se Bessemerovo jeklo), poslej pa zboljšani način Francoza Martino, še ceneje iz železa narediti jeklo. Ta jeklena snovina sprva sicer nekaj

primerili — ne otroci, ampak odrašeni, šolani ljudje v „narodni tiskarni“, ki v vsakem listu, ne le za tujci, ampak tudi za „domačini“ tako brezsravno kričé, ne le kričé, ampak take nesramnosti pišejo, lažejo, si izmišljujejo, da so večkrat že sami neki spol opominjali, da naj „tega ne bere“. — In če tako „umni“ in „zmožni“ ljudje, ki sami hočejo druge „mikati“, niso nič v šoli pridobili, najbrže še to zapravili, kar so od svoje matere spodobnega se naučili, kako hočejo podkrajkega gospoda duhovna za to odgovornega storiti, ako svojih šolarjev, majhenih otrok, precej na prvi mahljej ne more v „omikane“ možake predelati? In ako otroci kričijo „za tujci“, kričijo ti na pol muštacasti otroci za znanimi ljudmi, ki jih vesoljni svet spoštuje, za papežem, škofi, na duhovski stan sploh, na najbolj zaslužene rojake, najbolj svete resnice in šege, na molitev, procesije, mašo, spoved itd. Kdo tedaj je bolj gorke graje vreden — otroci Podkrajem, ali pa „narodovski možje“ v Tavčarjevi hiši?

Iz Pivke, 1. junija. (Izv. dop.) Sila kola lomi, oderuh pa reveža. Nedavno je nek dopisnik iz Slavonije Slovencem blagorce delil, da: „srečni Kranjci, ker nimajo židov (judov)“. Res nimamo azijaških, tim več pa domačih. Za revnega kmetiča ni dobro, da je postava o obrestih s svobodo oštupana; kaj mislite, je mar vestno: po 20 do 30 gl. odstotkov jemati? Kaj bo z revnim kmetom, ki celo državo na svojih plečih nosi? Pa mi utegne kdo ugovarjati: „Zakaj pa so tako neumni, da tolike obresti plačujejo?“ Kdor pozna kmečke razmere, bo ob enem zadel, da lakota je hud tat; saj tud vojak dobro vé, da ne sme ubežati; pa se le težavi umakne, če ga tudi potem še hujša čaka. Pri nas je več tacih, ki ne posodijo drugače, nego po 30 gl. odstotkov! Po hranilnicah se lahko za manjši obresti denar izposojuje, in vendar se revni kmet tje ne obrne! Tako, predragi kmetje slovenski, le volite si ob času novih volitev take in enake za poslance, za župane in za zaupne može, iz zgolj narodnosti (?) in bratoljubja vam bodo še zaračunili po 99 odstotkov, in kakor nekdanj grajščaki, veliki kranjski židi postali in si vas svobodno za hlapce pridobili. Taki naši židi umejo prav dobro oddahniti se o pravem času; kadar je kmet v največji sili, pa mu brž „šacunگو“ našvrka, da mu iz usmiljenja povikša odstotke. Naj bi le pogledali po naši Pivki, kako pred novino sodnijski sluga s tako robo obložen okrog hodi, da bi mu bilo za tožbina

več velja ko kovaško železo; pa iz takega blaga narejena železnica tudi razmerno veliko let trpi. Veljale so pa vse avstrijske železnice leta 1865 nekaj čez 710 milijonov goldinarjev, po takem pride na miljo 875000 goldinarjev — ali na kilometer po 116000 goldinarjev. Poslej so se te razmere obrnile na slabše: ne le zato, da so se zidale nekatere prav težavne železnice (kar je tudi poprej bilo), ampak tudi zato, ker so se vladini in postavodajalni krogi skušali z zidanjem železnic nagloma obogateti. Ne gledé na narodno gospodarstvo, na korist države, privoljevali so neprimerno velike svote tudi za železnice, ktere so ali silno slabo naredili ali pa po tako lepej zemlji izpeljali, da so dosta manj veljale, kakor je država za nje dovolila. Kam se je izgubil ta denar?

Sedanje avstrijske železnice so vredne okoli 1960 milijonov goldinarjev. Po takem veljal je vsak kilometer 138000 goldinarjev, ali nekaj čez 20000 več, kakor pred desetimi

pisma treba skoraj koša. Sicer je vsak čas dosti tožeb; al v tem času največ. Tega so veliko krivi sami zanikarni dolžniki; pa vendar se mora pravemu rojaku srce zjokati, če vidi reveža v največji sili stotak si izposoditi, pa upniku že naprej plačati 30 forintov za obresti. Mar so židi kaj manj narodni? Naj tedaj omika in svoboda le še stopite na štakare, da boste pred pogledale čez vrhunec kmečkega razpada, potem se bo država lahko naspala v naročji liberalne svobode. Komu bi se prav zdelo, če bi vozniku konj v jamo padel, da bi ga ne mogel sam rešiti, in bi nekdo k vozniku prišel, rekoč: „Vidiš, tebi bo tako konj krepal, ker ga sam ne moreš oteti; ako pa hočeš, jaz ti ga bom otel in konj bo moj, podkve ti pa nazaj dam, da ti jih ne bo treba iz blata od poginjenega živinčeta trgati“. Kaj ne, res usmiljen bi bil tak človek! In ravno tako ravna omenjeni oderuhi.

Zato se pa ljudstvo vedno bolj obrača k svoji zvesti duhovščini, in se boji za sv. vero, ki človeka obvaruje takega krivičnega ravnanja, če se le hoče držati njenih lepih naukov. Naši liberalni svobodnjaki pa za njo ne marajo, ker so njene zapovedi preostre za njih mehkužno življenje. Pa če nam tako trdo, kakor nameravajo, omeje duhovščino, zatrli nam bodo s tem prav kmalo tudi narodnost. Če prav „Slov. Narod“ tega noče zapopasti, pa bomo videli, kaj bo „Narod“ nam pomagal, kadar bodo našim č. duhovnom roke zvezane, kateri se neprenehoma za narod svoj borujejo. Pa, kaj ne, „Narod“, naj raste trava ali ne, kadar tebe več ne bo!

Iz Gorice, 6. junija. Politično društvo „Gorica“ je imelo 28. maja svoj občni zbor, kterega je odprl g. predsednik dr. Tonkli s primernim govorom. Iz društvenega poročila razvidimo, da število društvenikov se je od prvega letnega občnega zbora, ki je bil dne 15. maja 1873, od 366 pomnožilo na 444, in društvo ima v svoji sredi najveljavniše može vsih stanov, vsih slovenskih krajev na Goriškem. Da bi društvo zamoglo ugodno delovati, imenoval je odbor po raznih krajih 51 poverjenikov in jim ob enem poslal poduk za njih delovanje. Ob volitvah za državni zbor je povabil vse č. gg. poverjenike, naj bi o tej zadevi javno mnenje pozvedovali in to odboru poročali.

Društveni kandidat dr. Tonkli sicer ni mogel predreti pri volitvi gledé na združenje društva „Soče“ z neko tretjo stranko in pa na žalostni dogodek, da so celó nekteri društve-

leti. Najdražji železnici v našem cesarstvu pa ste cesarica Elizabetina zahodna železnica in kratka črta med Toplicami in Ustjem nad Labo (na Českem). Pri tej je veljala zidava in naprava na vsak kilometer skoro 170000 goldinarjev, pri onej pa celó 187000 goldinarjev. Pa ne gledé na te in še nekatere druge jako drage železnice, velja v našem cesarstvu vsak kilometer počrez okoli 100000 goldinarjev: jako veliko, če pomislimo, da so pri nas delavci bili in so še primeroma jako ceno, in da se po železnicah razmerno še zmerom malo vozi. Med velikimi državami zidate Prusko kraljestvo in Rusko carstvo najcenejše železnice. Na Pruskem velja vsak kilometer drug k drugemu okoli 100000 goldinarjev. Najdražje v Evropi pa Velika Britanija zida svoje železnice: vsak kilometer dolgosti velja na Angleškem okoli 215000 goldinarjev, na Francoskem pa okoli 147000 goldinarjev.

(Dalje prih.)

niki dolžnosti pozabivši nasprotnemu kandidatu glas dali. Vendar pa je bila moralična zmaga na naši strani, ker je dobil naš kandidat pri prvi volitvi največ glasov.

26. februarija 1874 poslalo je društvo tri peticije do ministerstva; vspeh teh peticij še ni znan. Za posamezne društvenike je skrbel odbor, in je nakupil pred volitvami poslancev v državni zbor nad 200 političnih katekizmov, ki so bili med gg. društvenike brezplačno razposlani. Tudi je odbor razposlal gg. društvenikom brezplačno podučljivo knjižico „o javnih knjigah“ in sedaj se bode pa razposlala brezplačno knjižica, ki obsega zgoraj omenjene tri peticije do ministerstva. „Vsi odborovi predlogi, pravi poročilo, in sklepi občnega zbora so jasen dokaz, da se je društvo natančno ravnalo po pravilih, da je pokazalo, da sloni sicer na verski podlagi, a da ni niti mračnjaško niti ultramontansko, ampak skoz in skoz narodno, za pravi napredek in pravo svobodo vneto. Ako niso bili vspehi delovanja našega društva še velikanski, je treba pomisliti, da je vak začetek težek, da društvo še le eno leto obstoji, in da je imelo veliko protivnikov.“

Za tem je g. A. Jeglič govoril, „kako bi se dalo plačevanje bolnišničnih stroškov polajšati“. G. govornik je reč tako jasno razlagal zbranemu občinstvu, da je bil njegov predlog enoglasno sprejet. Konečno se je volil društveni odbor; za predsednika je bil zopet voljen dr. Tonkli. Velika škoda za društvo je, da g. Jeglič in g. Povše nista mogla več prevzeti odbornišтва.

Hrvaška. (Izv. dob.) 5. junija. Madjari in jugoslovanska zarota. Neka stranka ogerskih zloglasnih državnikov se je menda zaklela, da mora Hrvaško popolnoma zatreti. Zatoraj rabi najgrša sredstva v to svrhu. Znano je, kako so za Vakanoviča znali Madjari sumničiti hrvaško narodno stranko v tako zvanih Sinkovičevih promemorijah; takrat bi bili Madjari radi možé, ki so danes vladna stranka na Hrvaškem, spravili pod obtožbo ter tako za vselej odstranili. Ali nečisto delo jim je spodletelo; hudoben duh pa vendar noče mirovati, nego išče vedno, koga bi požrl: in taki so tudi Lonyay, Rauch, in njihovi privrženiki. V svojem organu „Reform“ raztrobili so zopet pred kratkim nekakšna odkritja strašne jugoslovanske zarote proti ogerskej državi. Na čelu te zarote so škof Strossmayer, Mažuranič, general Molinary, in dalmatinska poslanca Monti in Klaič, ki sta se iz Beča v domovino vračajoča v Zagrebu nekoliko dni mudila. Cilj te zarote je: zediniti s Hrvaško Slavonijo, Dalmacijo, vojniško granico in vrh tega še Bosno in slovenske pokrajne v eno državo jugoslovansko, potem pa obrniti orožje proti Madjarom. To je tisti jugoslovanski strah, kterega se Madjari tako strašno bojé. Ali vsa ta odkritja so gola laž in hrvaške vradne novine so vse to proglasile za zgolj domišljije.

Zakaj pa Madjari take laži v svet trobijo? Zato, ker ne morejo nikdar pozabiti, da so morali hrvaški državi mnogo prepustiti, kar niso radi, kajti njihova namera je bila od nekdanj in je še sedaj Hrvaško spremeniti v pašalik ogerske države. Ali to jim je spodletelo, in jim bode tudi v bodoče, kadar koli se bodo tega posla lotili, kajti ako niso mogli Hrvaške zbrisati iz zemljevida v osmih stoletjih, ne bodo je tudi zdaj, ko se je okrepčala, ter se ji ni treba braniti na vse strani, kakor poprej proti njim in Turčinu. Grize jo na dalje, da naša zemlja dobiva boljšo upravo pod vodstvom našega bana, kajti njihov hudobni namen, Hr-

vaško narprej gmotno in duševno vničiti, potem pa za vselej z Ogersko skrpati, je splaval po vodi.

Pri nas se vse organizira, kakor sem vam že poročal, in to Madjare jezi, kajti oni bi pri nas radi videli „azijatske odnošaje,“ kakoršne imajo sami. Oni vpijejo v svojih odkritjih, da sedanja hrvaška vlada preganja unioniste, njihove prijatelje na Hrvaškem, ali od vsega tega ni ne besedica resnična. Odstranili so se veliki župani, ali ne za to, ker so bili magjaroni, nego da si siromaška zemlja prihrani nekoliko tisoč goldinarjev za potrebno upravo ter da se ne troši zastoj za činovnike, ki niso nič delali, a vendar tako velike plače dobivali. To mora vsaki odobravati. Odstranjeni so nekteri sodci, ki so ali krali, pa samovoljno vladali z narodom proti vsim postavam; ti ljudje so vsi do preiskovanj, kajti oni so hudodelniki; nje preganja postava, a nobena stranka. Na drugej strani pa vidimo, da naša sedanja vlada trpi mnogo najbolj zagriženih naših nasprotnikov. V Zagrebu živita dva najhujša madjarona, ki sta po dnevi v vradnji pri zemaljski vladi, zvečer pa se zabavljata pri Rauchu ter mu vse vesti doprinašata. Ta sta poznati Mihalič in Hrvoič, zarad kterih občinstvo Mažuraniću mnogo zamerja, ker ju ne odstrani. Pa tudi drugod je še mnogo takih kreatur, ali vlada jih trpi. In Madjari vpijejo, da se njihovi ljudje preganjajo! V kratkem bode zbor sklican v Zagreb in ti ljudje mislijo, da bi dobro bilo, da bi s takim sumničenjem morda mogli to zborovanje ustaviti. Mažuranića odstraniti in sami sebe zopet na krmilo postaviti, kajti Rauch in Lonyay nista še dosta nakrala in naroda ogulila, nego želita še enkrat to ponavljati, da bosta še za nekoliko milijonov bogatejša, kar se pa njima gotovo ne bode posrečilo.

Madjari se boje granice. Andrassy je rekel l. 1867, da ima zvezane roke za iztok, dokler mu 100.000 bajonetov iz granice štrli. Zatoraj se mora granica razvojačiti. Kam pa potem s to zemljo? V prejasnem cesarskem reskriptu se utelovljuje granica z materno zemljo, Madjari pa bi jo radi pod svojo oblast spravili, ker vedó, da bodo graničarski poslanci v hrvaškem zboru pomnožili število Makančeve frakcije; kakor so jim bili poprej bajoneti na potu, tako jim je sedaj zedinjenje, zatoraj odlašajo z njim o dana do dana. Ali da se zedini, tega Madjari ne bodo ubranili, kajti to je tirjatev posesti. Tudi Dalmacije se boje, kajti tudi z njo bi se hrvaški element ojačil, akoprem je zedinjenje Dalmacije z deželami ogerske krone ogerski zbor sam zahteval. To bi tudi zdaj tirjali, da bi imeli upanje na ta način Hrvaško politično pokončati. Madjari delajo vse iz koristoljubja, kadar je stvar njim v prid, prekršili bi oni najsvetejše zakone drugih narodov, kar vsaki dan opazujemo. Da tudi Slovence k tej zaroti prištevajo, je čisto naravno, ker smo bližnji slovanski sosedje Hrvaške, s ktero zedinjeni bi tudi jako pomnožili jugoslovanski element. O zaroti pa sicer Slovenci gotovo nič ne vedó, ali o zedinjenju s Hrvaško pa menda vendar le kdo misli. —

Vnanje države.

Pruska, 8. junija. Poljaki na Poznanškem so doslej imeli saj še dve gimnaziji z učnim poljskim jezikom; pa ministerstvo je nedavno zaukazalo, da ima odslej na obeh gimnazijah nemščina biti učni jezik. — Kolonijški nadškof je zarad imenovanja dveh fajmoštrov zopet obsojen na 200 in 1000 tolarjev

globe ali 2 in 10 mesecev zapora, friburškemu škofijskemu oskrbniku pa so zarubili več reči, ker naloženih mu denarnih kazni ni hotel plačati. Kaj nemški liberalci vse počenjajo, da bi zatrlj nji protivne Slované in katoličane, pa vse to jim ne bo nič pomagalo. Kakor so boji mogočnega rimskega cesarstva zoper krščanstvo največ pripomogli k njegovemu slabljenju in propadu, tako bode tudi Pruska vsled preganjanja zvestih katoliških podložnikov največo škodo trpela.

Bavarska, 8. junija. Tako imenovana rodoljubna (patriotična) stranka, ki se noče kar na nos na vrat prodati Prusom, jako napreduje. Če bi liberalci ne bili silno nesramni, bi bilo moralo sedanje ministerstvo že odstopiti, ker je reklo, da ne upa izvršiti od deželnega zbora sklenjeni sklep o jezuitu grofu Fuggerju. Silno radovedno je vse, kaj bode zbor sklenil o civilnem zakonu; če pri ti priliki zmagajo konservativni rodoljubi, bode to zopet nov in hud udarec za prusko posilstvo.

Francoska, 8. junija. Mnogo se je govorilo o zedinjenju desnega in levega središča, pa vse to govorjenje bile so le prazne čenče. Levi sredničarji na vsak način hočejo stalno republiko, desni pa le začasno. Zato so sklenili podpirati Mak Mahona, pa še le ko preteče 7 let, bode se brez nevarnosti pretresalo o stanovitni vladi. S tem so se malo primaknili k levim sredničarjem. Če se sedanja začasna vlada podpira 7 let, je gotovo več upanja, da se sedemletna začasna republika spremeni v stalno republiko, kakor pa v monarhijo, zlasti ker se bo med tem časom marsikaj pogladilo, kar sedaj monarhiste še straši in plaši.

Laška, 8. junija. Liberalcem se zopet najprisrčnejša želja ni spolnila, z velikim hropom so pravili, da so papež 3. t. m. nevarno zboleli, pa že drugi dan so maševali in ponavadi ljudi sprejemali. Zdravniki jim pač svetujejo, da bi se za poletni čas umaknili iz Rima na deželo v svoj grad Kastelgandolfo, kjer vročina tako hudo ne pripeka kakor v Rimu, pa sv. Oče, iz Vatikana še niso prišli, odkar so jim Lahi vzeli Rim, toraj ga tudi zdaj nočejo nikakor zapustiti. — Dragina je čedalje večja, in vsled tega se strašansko množe hudodelstva po vsih laških deželah, zlasti v Siciliji, Romagni in Kalabriji. V Siciliji se vlada boji očitnega punta, zato je pomnožila vojaščino in preskrbela jo s streljivom, kakor ob vojskinem času. Pa tudi okoli Rima je nevarnost tako velika, da si premožne družine ne upajo čez poletje bivati na deželi. Zadnje dni meseca maja so tolovaji na cesti med Rimom in Viterbo napadli grofa Orvieta ter seboj vlekli in zahtevali 150000 frankov odkupnine. Gosposka je brž poslala žandarje za njimi pa ko so tolovaji prišli v zadrego, so umorili grofa, čigar truplo so čez dva dni v turšici našli. In državniki le pomnožujejo že itak hude davke, jim pa ni mar, da bi varovali življenje in imetje svojih podložnih.

Španjska, 8. junija. Karlisti zopet veselo napredujejo. Izpred Sansebastiana so se sicer umaknili, ker je prišlo mestu 3000 mož iz Bilbaa na pomoč in v Ariomendi pričakujejo republikance, a Don Karlov brat Alfons jo je že vdaril prek Ebra. Tudi so republikancem vzeli morskó trdnjavo Rosas v Kataloniji in pri San Vincenti v beg zapodili generala Salamanka, o kterem se je sprva napačno poročalo, da je on pomagal. Dalje so Karlisti pri Valenciji potolkli republikance in zajeli to mesto in tudi Sigueno v Mori Kastiliji, kamor so iz Madrida v naglici poslali batalijon ženirskega oddelka, da bi mesto vtr-

dili. Republikanci so v veliki zadregi, ker so se Karlisti začeli gibati tudi v Madridu, kjer imajo mogočno stranko. V kratkem se bodo vdarili z generalom Konhom, ki vedno moledva, da naj mu pošljejo kaj pomoči.

Če zmagajo Karlisti, potem se republikanska vlada ne bo mogla vzdržati; preden pa odstopi, bode gotovo, kar se bo dalo, nagajala in zbrige delala; pa konečno upamo, bode vendar le obveljala Don Karlosova reč in ubogi Španji dala zaželjeni mir, kterega je tolikanj potrebna.

Srbska, 8. junija. Dunajski „Tagblatt“ hoče vedeti, da so Srbska, Rumunska in Črna gora med seboj sklenile zvezo in da zahtevajo pregled pariške pogodbe. Kristjani na Turškem, pravijo, še ne živajo tistih narodnih in verskih pravic, ktere so jim po sultanovih pismih zagotovljene. Zato se obračajo do držav, ki so ono pogodbo podpisale, da se kristjanom dane obljube spolnijo. Ob enem Srbska in Rumunska zase tirjate večo samostalnost in saj takšno neodvisnost, kakoršno vživa Egipt.

Angleška, 6. junija. Kardinal Cullen bode na povelje papeževu na Irskem sklical cerkveni zbor, kteri bode pretresaval postavo o neveljavnosti papeževih bul, razmere med državo in samostani in pravne razmere jezuitov na Irskem.

Domače stvari.

(Knez Metternich) je nesel v nedeljo Dolenjem tistih 30.000 gold., ktere jim je dunajski državni zbor odločil v podporo. Povabil je tudi dolenjske državne poslance, Dežmana, Pfeiferja in Hočevarja, da se vdeležijo te razdelitve. Kako da je pozabil na dr. Razlaga, ki se je tudi močno poganjal za to podporo?

(„Narodove“ laži.) Nedavno je bilo naznájeno, kako so sv. oče o neki priliki razodeli, da vera se da zlagati z vsaktero vladino obliko, da njim ni na tem, če je na španjskem prestolu Don Karlos ali kdo drugi, da je le pravičen cerkvi itd. Vkljub vsemu temu nesramno-lažnjivi list ljubljanski vtika sv. očeta v španjsko reč in poštenega Don Karlosa vstric s papežem zasramuje, imenovaje ga „pobožnega od sv. očeta žegnanega pretendenta“. Razkačilo pa je prijatelja rudečkarjev to, da poljsko ultramontansko plemstvo agitira za Don Karlosovo stvar in nabira zanj darove. Saj pa res! Raji naj bi jih nabiralo za „Narod“, da bi ložej med Slovenci beračil prijateljstvo za brezverne nemške liberalce.

(„Tagblatt“) poje novemu županu svoje ali vladino-nemčurske stranke, g. Lašanu, slavo brez konca in kraja ter ga v zvezde kuje, kakor da bi res ne bilo tacega moža, kakor je ta stari birokrat. Najbolj smešno je pa to, da „Tagblatt“ trdi, da bo zdaj vse dobro v Ljubljani, ker je župan — ustavoveren! Toraj zarad ustavovernosti županove ne bo v Ljubljani ne blata, ne tatov, ne potepuhov; sploh bo mesto rešeno vsih nadlog! Ali ste že kdaj brali kaj bolj smešnega?

(Pesmi.) Zložil Franjo Ser. Cimperman, uredil in izdal Josip Cimperman. V Ljubljani. Natisnila „Narodna tiskarna“. Založil Jos. Cimperman. 1874. 16°, str. 274. — To je knjižica, ki se razpošilja ravno zdaj ter dobiva pri g. Klerru po 60 sld. in ima v sebi vse hvale vredne pesmice vlni pred binkoštni umrlega blazega Franja, ktere je z življenjem njegovim vredil in opisal še živeči brat Josip, s pridjano elegijo gospé Lujize Pesjakove ranjkemu v spomin. Prav želeti je, da se knjižica

pesniška pokupi, nekaj da se povrnejo tiskarni stroški, nekaj pa da se ranjkemu postavi dostojen spominek; zakaj se vendar omenjene pesmi v sedanjih vredbi in izdavi hvaliti ne morejo, povemo prihodnjič.

(Sokolovski večer) je bil preteklo soboto prav kratkočasen, vojaška godba, petje, godba na goslih itd., — vse to je bilo izvrstno in loterija je pridobila fondu „dramatičnega društva“ okoli 90 gold.

(Umrlo) je v Ljubljani maja meseca t. l. 89 oseb, 46 moškega, 43 ženskega spola.

(Gospod dr. Jan. Bleiweis) se je podal zavoljo bolnih oči za nekoliko časa na Bled v toplice.

Razne novice.

— Iz občine muršenske pri Ljutomeru, 2. junija. Letošnja vigrad prav slabe nade daje poljedelcu. Najprvje mraz za mrazom, po tem neprenehoma dež, in nasledek tega — povodenj. Mrazom bili so zadeti ne samo vinogradi (večji del po nižjih krajih), nego tudi polja so veliko trpela; lan je ves pozebel. — Kjer ni pozeblo, se grozdje zelo lepo kaže. — Hrušek, kakor se zdaj kaže, bomo nekaj imeli, jabelk pa skoro nič, sliv tudi malo. — Narasla Mura poškodovana je manj ali več vse mline pri Moti razun enega; neki so celo razplavali. Veliko je škodovala tudi polju, stopivša iz korita.

Velika nesreča je tudi bila na binkoštno nedeljo v Stročji vasi. Okolo tretje ure po poldne vname se pri kmetu Puconji požar, kateri se je tako razširil, da je za kratek čas sedmero kmetov upepelil. Zgorela so stanovanja z gospodarskimi poslopji. Siromaki so sicer vsi veliki, zlasti pa še Erjavc, ki mu je v vseh shrambah strop (dile) pregorel, ter se tako vničilo vse pohištvo in drugo „od vogla do vogla“. Čujem, da so ljutomerski ognjogasci isti dan imeli neko veselico v „Babjem rožiču“, kar pa jim je isto skrajšalo. Govori se, da jim je to nekdo nalašč storil, kar pa skoro ne more biti resnično; kdo bi mogel tako vkljubovati?! Drugi pravijo, da je zapalil nek mali fant, ki se je z žvepljenkami igral.

— Iz Cirknice na Notranjskem in iz več krajev Dolenjskega se nam poroča, da pretekli petek popoldne, ko je bila tudi v Ljubljani velika nevihta, je toča strašno škode naredila.

— Posnemanja vredno. Kantonska vlada v Unterwaldenu v Švici je denarno kazen odločila za vsakega, ki bi pred spolnjenim osemnajstim letom tabak pušil ali duhal.

— Procesije sv. rešnjega telesa so se na Dunaju vdeležili presvitli cesar, več nadvojvodov, skoro vsi ministri in veliko drugih imenitnih državnikov. V Monakovem se je letos prvokrat procesije vdeležil tudi kralj Ludovik, in nekteri hočejo v tem videti dobro znamenje za rodoljubno konservativno stranko. A ta sodba je brzkone prenegla, ker kralj Ludovik je tako vetrenjast, da se na njega ni čisto nič zanesti. V Trstu so lahoni med procesijo zopet napravili veliko zmešnjavo, pri kateri je bilo pet ljudi poškodovanih. „Narod“, ko to pripoveduje, prav po brezverni liberalni šegi vpraša: Čemu ti očitni sprevidi? Vladarji se z veseljem vdeležujejo procesij, pri katerih se na tako sijajen način razodeva moč in resničnost sv. katoliške vere; „Narod“ pa, če bi mogel, bi rad zatrl te procesije, pa vendar le ta hinavec tolikokrat gode, da vera ni v nevarnosti.

— Osem in dvajsetletnica kronanja Pija IX., kakor kaže, se bo 21. junija po vsem katoliškem svetu obhajala z velikimi slovesnostmi. Svetuje se vsestransko, da po izgledu in nasvetu katol. društva v Rimu, naj bi se vse katoliško kršnanstvo, kar je moč, tisti dan ob šestih zvečer zbralo v svojih cerkvah k slovesni zahvalni pesmi. Tako zedinjena molitev bo Bogu toliko bolj dopadljiva, od kterelega samega pričakujemo zmage sv. cerkvi. Ne le v večja mesta, ampak tudi v male kraje in duhovnije, svetujejo katoliške družbe in listi, naj bi se razposlalo tako povabilo. Tudi menijo, naj bi se še tisti dan od vsih krajev, kjer so bile slovesnosti, pošiljali telegrami do sv. Očeta z naznanilom, da se moli za ohranjenje in zmago sv. Očeta. — Tudi katoliška družba v Ljubljani se strinja s to osnovo, se je že o tem posvetovala, in ko še neko potrebno stopinjo stori, se bode o tem še kaj naznanilo. —

— Še enkrat Luiza Lateau. Germaniji se iz Bois d' Haine 28. maja poroča, da se je oglasilo toliko ljudi, ki hočejo obiskati zamaknjeno, da se jim ne more vstreči. Ker je pred nekimi dnevi umrla Luizina mati, jih le malo spuščajo k nji in novih oglasov ne sprejemajo, dokler ne pridejo vsi na vrsto, ki so se že zdavnje oglasili. Povabili so tudi po celi Evropi slovečega profesorja Virchowa v Berlinu, da naj pride opazovat in preiskovat jo ter naj svoja opazovanja objavi. Pa doslej se še ne ve, ali bo to storil, ali ne; braniti se dolgo ne bo mogel, ker bi to sicer jako škodovalo njegovemu slovečemu imenu. Tudi „Narod“ je izmed tiste baže ljudi, ki le to verujejo, kar sami vidijo in dotipljejo, zato se je ta zasramovalec debelo zakrohotal našemu spisu „Nevernim Tomažem“, ker je bral, da zamaknjena Luiza se sladko nasmeja, če se je dotakne duhoven, a nič ne čuti, če se je neduhoven. „Wie der Schelm ist, so denkt er von anderen.“ Se vé da, če se je duhoven dotakne ali z roko ali s kako blagoslovljeno svetinjo, to je že vredno umazančevega: „Ha, ha, glejte, glejte!“ In, če najbolj učeni zdravniki stan devičji priznajo za čeznatoren, ta zasramovalec vendar le bolje ve, da to je le bolna „histerična in mesečna ženska.“ In če se godé take reči, da judovski in krščanski brezverci ostrme in največi strokovnjaki obmolknejo ter se uklonijo pred silo djanstvenosti in neutajljivih skušenj, to vse nič ne pomaga: krohotač v „Narodni tiskarnici“ to bolje vé, on razglasi vse to svojim „vernim“ čitateljem za „predpustnico“ in jo spremlja s krohotom: „Ha, ha!“ Taka kritika je prav „po ceni“, pa navadna v neslovenskem listu. Narodovci imajo med seboj tudi nekaj dohtarjev; naj pošljejo n. pr. dr. Vošnjaka, ki je dohtar zdravilstva, v Bois d' Haine; morda bode on našel, kar toliko slovečih gospodov ni moglo, ter človeštvu razkril goljufijo, ki se tam godi. Če bi primanjkovalo denarjev za to popotovanje, voljni smo v ta namen podariti mu dve akciji „Narodne tiskarne.“

Vabilo.

Politično društvo „Slovenija“ napravi v četrtek 11. t. m. ob 7. uri zvečer v čitalnični dvorani svoj mesečni shod. Razgovarjalo se bo: I. O rokodelskem delovanju v posilnih delavnicah in kaznilnicah. II. O delovanju mestnega starešinstva zadnjih 5 let.

K obilni vdeležitvi vabi

O d b o r.

Eksekutivne dražbe.

12. junija. 3. Jern. Žele-tovo iz Petelin (3811 gl.) — 3. Ant. Kalister-jevo iz Slavinje (1280 gl.), obe v Postojni. — 3. Iv. Rogina-vo iz Narajca (296 gl.), — 3. Jož. Vardjan-ovo (610 gl.), — 3. Mat. Pezdirc-ovo iz Vojne vasi (30 gl.), vse v Črnomlji. — 3. Jan. Žnidaršič-ovo iz Čuril (1715 gl.) v Metliki. — 3. Jak. Dereani-ovo iz Šentvida (3647 gl.) v Zatičini. — 3. Jož. Čop-ovo z Grintovca (425 gl.), — 3. Ivane Poje-ve iz Trave (355 gl.), obe v Kočevji. — 3. Jož. Obulnar-jevo iz Podžunovega (995 gl.) v Mokronogu. — 3. Jan. Bojan-ovo z Kamnega vrha (1255 gl.) v Novomestu. — 3. Dako in Marije Gajski-jeve iz Radovice (550 gl.) v Metliki. — 3. Pav. Penko-vo iz Slavine (751 gl.) v Postojni. — 2. Fr. Jenič-ovo iz Vine vasi (803 gl.) v Novomestu. — 2. Ant. Verlič-ovo iz Luž (734 gl.) v Kranji. — 2. Jan. Lakner-jevo iz Toplega vrha (252 gl.), — 2. Jož. Judnič-ovo iz Čudnega sela (15 gl.), — 2. Jur. Flajnik-ovo iz Hrasta (2118 gl.), vse v Črnomlji. — 2. Jur. Škofca-vo iz Ratja (202 gl.) v Žužemberku. — 1. Jan. Prevc-ovo iz dol. Slivnice (579 gl.), — 1. Pavel Otoničar-jevo iz dol. Slivnice (677 gl.), obe v Planini. — 1. Jan. Gregorič-ovo iz Družinske vasi (818 gl.) v Novomestu. — 1. Jož. Gerl-ovo iz Harij (800 gl.) v Bistrici.

13. junija. Jož. Pauer-jev mlin, njive, pašniki in gozd, — 2. Fr. Novak-ovo iz Velike Račne (1357 gl.), — 2. Mart. Piš-ovo iz Podmolnika (626 gl.), — 2. Jan. Primec-ovo iz Iga (1914 gl.), vse v Ljubljani. — 3. Jan. Golobič-ovo iz Brezovega rebra (824 gl.), — 3. Luk. Gerjomec-ovo iz Hrenovic v Senožečah.

Denarstvene cene.

6. junija.

	Denar.	Blago.
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	69.50	69.60
5% renta v srebru	74.75	74.85
Srečke (lozi) 1854. l.	98.—	98.25
„ „ 1860. l., celi.	109.—	109.25
„ „ 1860. l., petinke	111.50	112.50
Premijski listi 1864. l.	131.75	132.25
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	93.—	—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—
Ogerske po 5%	74.—	74.75
Hrvaške in slavonske po 5%	75.50	76.25
Sedmogradske po 5%	71.75	72.25
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	988	990
Unionske banke	97.75	98.25
Kreditne akcije	219.25	219.50
Nižoavstr. eskomptne družbe	860.—	870.—
Anglo-avstr. banke	129.75	130.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	160.—	160.—
Tržaške „ 100 „ k. d.	—	—
„ „ 50 „ „ „	53.50	—
Budenske „ 40 gl. a. v.	—	24.00
Salmove „ 40 „ „ „	31.75	32.25
Palffy-jeve „ 40 „ „ „	23.50	21.—
Clary-jeve „ 40 „ „ „	—	27.50
St. Genois „ 40 „ „ „	—	24.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	19.—	20.—
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	—	21.75
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.32	5.33
Napoleonsd'or	8.92	8.92 1/2
Srebro	105.75	106.—

Telegrafne denarne cene

5. junija.

Papirna renta 69.55. — Srebrna renta 74.90. — 1860letno državno posojilo 107.25. — Bankine akcije 984 — Kreditne akcije 219.75. — London 111.35. — Srebro 105.75. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.92.

Jurij Dornik-ova

zaloga olja

v Trstu.

Pošilja se s poštanim povzetjem (Postnachnahme), s plačano colnino, vožnino (poštino), posodo in vsemi drugimi stroški, do vsake postaje avstrijsko-ogrske monarhije, od 25 funtov dalje. — Zapisniki cene se dobé zastoj in franko. (4—20)

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.